

Aanvullend BIS-advies 2021 – 2024

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. In totaal 95 instellingen hebben van de gelegenheid gebruikgemaakt de minister te wijzen op onjuistheden. De reacties zijn voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geven de betreffende adviezen te herzien. In bijgaand aanvullend advies behandelt de raad de beoordeling van de gemelde feitelijke onjuistheden.

Bij het doornemen van de reacties zijn de raad enkele zaken opgevallen. Zo grijpen veel instellingen de mogelijkheid tot reageren aan om de beoordeling van de raad te becommentariëren, waar het niet altijd feitelijke onjuistheden betreft. De raad is hier in veel gevallen zo coulant mogelijk mee omgegaan door ook beknopt te reageren op dit soort vraagstukken en waar nodig zijn advisering nogmaals toe te lichten.

Opvallend is daarnaast dat veel instellingen in hun reacties blijf geven van onvrede over de krapte van de regeling, het geringe aantal instellingen dat kan worden gesubsidieerd, de hoogte van beschikbare subsidiebedragen, de gestelde criteria of de toegestane lengte van aanvragen. De raad benadrukt dat hij in zijn advisering over BIS-aanvragen gehouden is aan door de minister gestelde (en door de Tweede Kamer bekrachtigde) kaders. In de inleiding op zijn BIS-advies heeft de raad aangegeven dat deze kaders op diverse plekken knellen.

De raad heeft de afgelopen subsidieperiode een tiental sectoradviezen uitgebracht over de stand van zaken in verschillende kunstdisciplines. Ook heeft hij een verkenning uitgevoerd naar de samenhang tussen lokaal, regionaal en landelijk cultuurbeleid ('Cultuur voor stad, land en regio', 2017). Op grond van deze elf adviezen heeft hij in 2019 een besteladvies uitgebracht: 'Cultuur dichtbij, dicht bij cultuur'. In deze serie adviezen deed de raad de minister handreikingen om het cultuurbestel op verschillende punten te verbeteren.

De minister heeft vervolgens haar cultuurbeleid gepresenteerd in haar beleidsnota 'Uitgangspunten cultuurbeleid 2021 - 2024' en in de Regeling op het specifiek cultuurbeleid, waarin ze de kaders stelt voor de BIS 2021 - 2024. Hierin heeft ze de adviezen van de raad ten dele overgenomen, tot vreugde van de raad. Ten dele zag de minister hiervoor echter onvoldoende gronden en/of financiële ruimte. Zij vroeg de raad om binnen de kaders die de regeling stelt, en binnen de door de minister ingerichte aanvraagprocedure, de BIS-aanvragen te beoordelen.

Enkele instellingen wijzen in hun reacties, begrijpelijkerwijze, op discrepanties tussen wat de raad betoogde in zijn sectoradviezen en/of zijn besteladvies, en wat hij schrijft in zijn BIS-advies. De raad benadrukt dat hij zich in zijn BIS-advies, conform de opdracht van de minister, aan de gestelde kaders heeft gehouden. Hij erkent dat dit soms heeft betekend dat hij moest afwijken van in zijn beleidsadviezen gedeelde opvattingen over de toekomst van het cultuurbeleid. Hij adviseert de minister hier bij de voorbereiding op de periode 2025 – 2028 opnieuw goed naar te kijken.

Enkele knelpunten die de raad signaleert, heeft hij reeds benoemd in de inleiding op zijn BIS-advies. Daarnaast merkt hij aan de reacties van sommige instellingen dat het voor veel positief beoordeelde instellingen onbegrijpelijk is waarom zij ondanks hun positieve beoordeling niet zijn voorgedragen voor de BIS. De raad verwijst hier in de meeste gevallen naar de afwegingen die hij heeft gemaakt per categorie, in de wetenschap dat bij een grotere beschikbare ruimte meer instellingen tot de BIS hadden kunnen worden toegelaten. De overvraag was op een groot aantal categorieën echter ook zodanig, dat zelfs bij een ruimere regeling niet elke positief beoordeelde instelling zou kunnen worden toegelaten tot de BIS. Daarnaast zijn er ook instellingen die binnen hun discipline of genre van grote waarde zijn, maar die volgens de raad niet thuishoren in een landelijke BIS. De raad meent dat zij door hun schaal of werking niet de verantwoordelijkheden kunnen dragen die samengaan met een functie in de BIS.

Tussen het uitbrengen van het BIS-advies van de raad en dit aanvullend advies heeft de Tweede Kamer bij motie gevraagd om Scapino en Eurosonic Noorderslag alsnog subsidie te verlenen. Het is aan de minister om vorm te geven aan de uitvoering van deze moties. De raad moest ook in de aanvullende adviezen uitgaan van de huidige regeling. De raad is uiteraard positief over de mogelijkheid dat deze instellingen alsnog in aanmerking komen voor subsidie.

In één geval ziet de raad in de reactie van een instelling aanleiding zijn negatieve advies te herzien. De raad adviseerde Nationale Opera & Ballet geen subsidie toe te kennen, tenzij wordt voldaan aan een viertal voorwaarden. Nationale Opera & Ballet geeft in haar reactie aan een uitgesplitst prestatieoverzicht te hebben aangeleverd. De raad constateert dat dit op een onvindbare en onjuiste plek is gebeurd, maar heeft deze informatie alsnog gewogen. Op basis hiervan adviseert hij Nationale Opera & Ballet alsnog de gevraagde subsidie toe te kennen, onder drie voorwaarden. De voorwaarde om een uitgesplitst prestatieoverzicht in te dienen komt hiermee te vervallen.

De raad heeft ook enkele feitelijke onjuistheden kunnen corrigeren, zoals verkeerd genoemde aantallen of namen, verkeerde berekeningen of enkele foutieve gevolgtrekkingen op basis van de aanvraag. In de categorieën beeldende kunst en festivals heeft de raad de hoogte van geadviseerde bedragen afgezet tegen het peiljaar 2017 in plaats van 2018. In de beeldende kunst ontstond hierdoor tweemaal een minder gepaste kwalificatie voor de stijging of daling van het voorgestelde subsidiebedrag. In de categorie festivals leidt dit tot een lichte aanpassing in de geadviseerde subsidiebedragen. Concreet betekent dit dat de raad adviseert Holland Festival 3.027.770 euro toe te kennen (in plaats van het eerder geadviseerde bedrag van 3.000.000 euro) en Oerol 476.066 euro (in plaats van 455.000 euro). In beide gevallen bedraagt het nieuw geadviseerde bedrag 90 procent van het bedrag dat het festival ontving in peiljaar 2018.

Daarnaast heeft een aantal instellingen de raad in hun reacties gewezen op gegevens uit hun jaarverantwoordingen over 2019. De raad had deze jaarverantwoordingen conform afspraak met het ministerie van OCW niet meegenomen in de beoordeling van BIS-aanvragen, omdat in verband met de coronacrisis niet kon worden gegarandeerd dat alle aanvragers deze gegevens tijdig konden aanleveren. De raad heeft kennis genomen van deze aanvullende informatie.

De komende jaren zal de raad nader inhoudelijk reflecteren op het bestel en samen met de rijkscultuurfondsen aanzetten formuleren tot verdere verbetering. Hij zal hierin opnieuw de culturele en creatieve sector, de stedelijke cultuurregio's en het ministerie betrekken. Komend najaar organiseert de raad een discussiebijeenkomst rond de toekomst van het cultuurbeleid: als ijkpunt voor het delen van ervaringen met het huidige bestel en het werk aan een weerbare en wendbare sector in het licht van Covid-19 en als startpunt voor de werkzaamheden van de raad in de nieuwe subsidieperiode.